

ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЦІЛІСНОГО МАЙНОВОГО КОМПЛЕКСУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Визначено важливість та складність процесу управління вартістю підприємства як цілісного майнового комплексу. Визначено основні методи оцінювання ринкової вартості підприємства. Зазначено важливість врахування нематеріальних активів

Ключові слова: ринкова вартість підприємства, цілісний майновий комплекс, методи оцінювання, гудвіл.

ASSESSMENT OF THE VALUE OF THE ENTERPRISE AS A INTEGRAL PROPERTY COMPLEX

Abstract

The importance of the process of managing the value of the enterprise as a integral property complex is determined. The main methods of assessing the market value of the enterprise are defined. The importance of accounting for intangible assets is indicated.

Keywords: market value of the enterprise, integral property complex, goodwill.

Питання оцінювання та управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту є одним із найважливіших, оскільки саме зростання вартості підприємства є метою фінансового менеджменту та власників бізнесу [1]. Для власників першочерговим завданням є збільшення фінансового добробуту в результаті ефективної експлуатації засобів виробництва. При цьому зростання добробуту власників підприємства вимірюється не обсягом введених потужностей, майнових засобів, не кількістю найнятих співробітників чи оборотом компанії, а тим, за якою ціною ринок оцінить підприємство або його відокремлений підрозділ як цілісний майновий комплекс.

Необхідність визначення вартості підприємства виникає при оформленні застави, при отриманні банківського кредиту, при купівлі-продажу майнового комплексу, при внесенні майна як статутного капіталу, для прийняття управлінських рішень, тощо.

Під цілісним майновим комплексом в законодавстві України розуміють господарський об'єкт із завершеним циклом виробництва продукції (робіт, послуг) з наданою йому земельною ділянкою, на якій він розміщений, автономними інженерними комунікаціями, системою енергопостачання. На практиці це виробничі підрозділи або підприємства, що функціонують за своїм призначенням з випуску певної продукції із закінченим циклом виробництва.

Цілісний майновий комплекс характеризується сукупністю активів, що дають можливість підприємству проводити господарську діяльність, а саме нерухомість (виробничі та інші будинки, будівлі та споруди, передавальні пристрої та інженерні комунікації, тепломережі, водопровід, каналізація, електропостачання, під'їзні та внутрішні автомобільні дороги) та рухоме майно (виробниче обладнання та установки, транспорт, інвентар).

Підприємство може мати і нематеріальні активи - майнові права, об'єкти промислової, наукової та інтелектуальної власності. Аналізуючи цілісний майновий комплекс, необхідно розуміти, що важливо враховувати так званий "гудвіл", тобто «невидимий капітал», який створює трудовий колектив в результаті ефекту синергії, тобто сукупності витрат, зусиль працівників підприємства на формування його іміджу. Іншими словами, гудвіл - це та вартість, яку власник бізнесу може отримати на ринку понад ціни власних чистих активів. У зв'язку з цим складність оцінювання вартості підприємства проявляється в тому, що загальна вартість підприємства не є арифметичною сумою вартостей окремих майнових об'єктів підприємства. Тут виникає значно складніша система критеріїв оцінки, яка містить оцінку таких складових одного цілого: балансова вартість активів підприємства, розмір майнових прав

та обов'язків, сума чистого прибутку, ділова репутація підприємства, ризикованість підприємства з урахуванням майбутніх тенденцій галузі та ін. При цьому враховуються як кількісні, так і якісні показники діяльності підприємства.

Оцінка вартості цілісного майнового комплексу (масова оцінка) проводиться за формулою [2]:

$$\text{Вцмк} = \text{Оз} + \text{На} + \text{Вкі} + \text{Уні} + \text{Вдв} + (\text{Зз} + \text{Фа} - \text{Кр}), \quad (1)$$

де Вцмк - вартість цілісного майнового комплексу;

Оз - залишкова вартість основних засобів з урахуванням індексації їх балансової вартості;

На - залишкова вартість нематеріальних активів, відображених у балансі;

Вкі - відновна вартість незавершених капітальних вкладень;

Уні - відновна вартість устаткування (невстановленого);

Вдв - довгострокові фінансові вкладення;

Зз - запаси і витрати, які включаються у валюту балансу;

Фа - фінансові активи (інші необоротні активи, грошові кошти, розрахунки та інші активи);

Кр - кредиторська заборгованість (довгострокові пасиви, розрахунки та інші пасиви, резерви майбутніх витрат і платежів).

Так, потрібно також зазначити, що використання концепції управління вартістю підприємства пов'язане з певними труднощами у зв'язку з особливостями української економіки. По-перше, в умовах сучасної національної економіки обмежується застосування окремих методів оцінки вартості підприємства. Це пов'язано з тим, що недостатньо розвинутий фондовий ринок, нестабільність економіки робить неможливим створення прогнозів на довгостроковий період. Тому необхідно в першу чергу приділити увагу розробці нових методів оцінки вартості підприємства, які б відображали реальний стан справ на підприємстві, враховували якісні показники діяльності підприємства. По-друге, при використанні цієї концепції, підприємству потрібно змінити систему управління, яка була б направлена не на збільшення прибутку, а на збільшення ринкової вартості підприємства. Це пов'язано з певними витратами часу та коштів. Тому впровадження концепції управління вартістю підприємства потребує також зміни корпоративної свідомості керівників та власників підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боковець В. В., Мороз О. О., Краєвська А. С. Оцінка ефективності управління підприємствами в конкурентному середовищі. *Innovation and Sustainability*. Випуск № 2. 2023. С. 97- 109
2. Постанова КМУ № 961 від 15.08.1996 р. "Про затвердження Методики оцінки вартості майна під час приватизації. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961-96-%D0%BF#Text>

Замирайло Олександра Геннадіївна – студентка групи МБА-22мз, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Zamiraylo Oleksandra G., student, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia

Науковий керівник: **Мороз Олена Омелянівна** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця. e-mail: oomoroz@ukr.net